

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 235. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 9-го жовтня 1937.

VOL. XLV. No. 235. Jersey City, N. J., Saturday, October 9, 1937.

THREE CENTS

АМЕРИКА ПРИСТУПАЄ ДО КОНФЕРЕНЦІЇ ДЕРЖАВ ДЛЯ КИТАЙСЬКОЇ СПРАВИ

ВАШІНГТОН. — Департамент стейту дав визначення до розуміння, що американський уряд постановив прийняти запрошення до участі в конференції, скликаній на основі договору 9 великих морських держав, для розгляду питання японської інвазії Китаю.

Секретар стейту, Кордел Гол, подав це до відома конференції преси, причому зазначив, що американський уряд ще не дістав такого запрошення.

Японський амбасадор Гіросі Сайто відбув з Голлом дошу конференцію. Гол сказав, що конференція мала характер чисто інформаційний.

РОБІТНИЧІ ЮНІ ДОМАГАЮТЬСЯ БОЙКОТУ ЯПОНСЬКИХ ТОВАРІВ.

ДЕНВЕР (Колорадо). — Конвенція Американської Федерації Праці не лише годиться за становищем президента Рузвельта супроти Японії, але йде ще далі та домагається бойкоту японських товарів.

Ідучи, видно, за подібним становищем англійської Парції Праці, конвенція задумує ухвалити такий бойкот для американських робітничих юній. У пропозиції у цій справі резолюції говориться: „Мілітаристичні фанатики, що тепер панують у Японії, ведуть невинувіджену війну й убивають та ранять тисячами невинних людей. Ці фанатики можуть фінансувати свої жорстокі чини, лише викликаючи до Злучених Держав і на інші ринки продуктів визискуваних робітників, котрим платиться на американські гроші по 5 центів на годину. Ці жорстокі чини вони будуть могли фінансувати лише так довго, поки неможуть роздобути гроші продажем продуктів визискуваних робітників“.

Подібні рухи слідно серед поодиноких юній. Резолюцію за бойкот пропонується теж на конференції юній транспортних робітників, що відбувається в Нью Йорку.

СКАРБ ПРО СТАН БІЗНЕСУ.

ВАШІНГТОН. — Супроти недавнього залома цін у діллі і бондів на американських біржах, американський департамент скаргу вважав за потрібне подати огляд стану бізнесу. Він каже в своїй заяві, що, не зважаючи на це зниження цін у діллі і бондів, американський бізнес розвивається тепер добре, й то без уваги на те, що федеральний уряд уже не посилює його більше допомагати за скаргу. Назагал усі корпорації виказують зріст зисків. Біржі не можна вважати тут мирлом стану бізнесу.

ПРЕЗИДЕНТ ВЕРТАЄТЬСЯ ДО СТОЛИЦІ.

ГАЙД ПАРК (Нью Йорк). — Президент Рузвельт вніхав зніди в четвер за поворотом до Вашингтону. Із замовлених конференцій із секретарем стейту, Голом, та американським амбасадором у Римі, Филипом, видно, що він передівсім візьметься до розгляду заграничних справ.

НОВА ФОРМА РОБІТНИЧОГО ПРОТЕСТУ.

КОЛДІЛ (Па). — Сорок три вуглеві майнери підприємства „Лігав Велі Навігейшен Кол Ко.“ засіли у шахті яких 1,200 стій під поверхню землі, та заявили, що будуть там сидіти так довго, поки підприємство не признає їм підвишки робітничої заплати. Вони рішені навіть умерти. Чотири з них, між ними 48-літній Петро Суда й 58-літній Г. Данчак занедажувши, вийшли на поверхню землі.

УХВАЛЯЮТЬ ГРОШІ НА УЧАСТЬ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ.

ВАШІНГТОН. — Департамент торгівлі дістав повідомлення від Бразилії, що бразилійська федеральна рада заграничної торгівлі виробила план участі Бразилії у світових виставах в Америці. Уряд має видати від 435,000 до 652,000 доларів, з чого 60,000 доларів на виставу в Сан Франсіско, а решту в Нью Йорку в 1939 році.

ПРИЗНАВСЯ ДО ВБИВСТВА 11-ЛІТНЬОЇ ДІВЧИНИ.

ГРІНСБЕРГ (Па.). — Стейтова поліція каже, що Гарі Бейтс, 37-літній батько двох дітей, признався їй, що це він убив 11-літню кузинку, Велі Бейтс, котрої тіло знайдено оної в закинутій копальні шахті недалеко від Лейтробу. Поліція каже, що Бейтс признався, що він пробував дівчину насилувати, а як вона опиралася, вдарив її по голові й зарізав ножем.

АМЕРИКАНСЬКІ ЗБРОБННЯ.

ВАШІНГТОН. — Американський департамент воєнної фльоти постановив збудувати певне число найбільших у світі бомбових літаків. Кожний з них має підняти в повітря 50 тон та летіти без осідання 8,000 миль.

ЯПОНЦІ БОМБАРДУЮТЬ НАНКІН.

Впродовж 12 годин японські літаки тричі бомбардували китайську столицю Нанкін. Та, проте жертв було мало. Вони також бомбардували інші китайські міста в провінції Квантунг. Піхота обох сторін зводять досить завзятої бої, але без більших змін.

ХОТЯТЬ ВОЮВАТИ В ЕСПАНІ.

З Дрогобича повідомляють, що п'ять тамошніх мешканців рішили піти до Еспанії та вступити там у ряди урядових військ. По переході чесько-польського кордону їх придержала чеська сторожа й передала в руки прикордонної польської сторожі.

СПРОБА ПІДПАЛУ ЦЕРКВИ ОО. СТУДІТІВ У ЛЬВОВІ.

Вночі із суботи на неділю (21. серпня ц. р.) якась злочинна рука пробувала спалити церкву оо. студитів за Личаківським двірцем у Львові. Злочинець облив одну стіну бензиною й підпалив. На дах церкви вилетів старий плах, перескакиючи також бензиною. Бажаючи злочинця, очевидно, було, щоб вогонь перекинувся скоро й на дах церкви та обернувся у повільно чудову церкву, яка простояла двісті літ на Бойківщині і шість літ у Львові, як незвичайно цінна пам'ятка бойківського церковного стилю.

Один із оо. студитів, який сторожив ярини в городі, за примитив огонь, заалармував інших монахів і вогонь загасили.

Палій встиг утекти, залишивши біля церкви банку від бензини.

Кілька годин перед підпалом один з оо. студитів сидів під церквою з псом, який гавкав більше, як звичайно. Тоді якийсь тип погрозив монаха ві за пса, що коли монах не замкне пса, то він його вб'є. Оо. студити пояснювали собі б'єтим, що певно пса перекидає комусь у крадіжці ярини з їхнього городу. Однак виявилось, що комусь завдавала бойківська церквця.

І ТОЙ ХОЧЕ ЖИТИ.

Віденський суд розглядає скаргу нещлюбного сина „вбитого в Сараєві“ арх. Франца Фердинанда, внесеної проти найстаршого сина Фердинанда, кн. Макса Гогенберга. Арх. Фердинанд признав ще 1902 р. в суді батьківство щодо цього свого нещлюбного сина. Тепер віденський суд признав синові арх. Фердинанда місячну ренту 250 шілінгів.

МАЮТЬ ЧИМ ХВАЛИТИСЯ.

Союз Націй зібрав статистику осіб, що перебувають у в'язницях, з 88 держав. Показалося, що найменше арештантів має Англія, бо відсоток перебуваючих у в'язниці до загалу населення в неї є 29.9 на 100,000. У Польщі — 100,000 мешканців припадає 159 в'язнів. В Німеччині на 100,000 — 157 (без концентраційних таборів). В Литві на 100,000 — 162, а в Естонії на 100,000 — аж 275 арештованих.

ЗАБРАКНЕ ШОВКОВИХ ПАНЧІХ

В Америці заноситься на бойкот Японії. А це значить, так заповідають торговці, що не буде довозу шовку з Японії. А це знову означає, що американські жінки будуть позбавлені шовкових панчів. Принаймні не буде їх стільки, скільки треба.

ПОШИРЕННЯ ТЮТЮНОВИХ ПЛАНТАЦІЙ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

Тютюновий монополіст переводить коштом 4 мільйонів зл. інвестиції для побилювання продукції тютюну в Польщі, щоб не спрощувати його за границі. Тому поширяють тютюнові плантації, особливо у східній Галичині. При тих інвестиціях будуть переводити ферментацію сирівців у крихти коморах, до яких пускається пару. Через те можна буде діставати відразу доволіну кількість сферментованого сирівця.

НОВА РЕГІОНАЛЬНА ІМПРЕЗА.

У Вислі на Шмеську відбулася велика регіональна імпреза „Тиждень гір“, на яку стягнули „верховинців“ польських і українських, почавши від „журек Висли до Черемошу, як каже офіційний комуніст. Отже в імпрезі виступили теж народні групи з поодиноких сторін „Лемківщини, Бойківщини та Гуцульщини. Видовища обіймали покази народних танців, обрядів і звичаїв, а також пісень та музики. Однієї неділі відбулася „при великому зібранні людей та при участі президента „Мосціцького дефіляди“, „регіональних груп“, у якій пішли наші верховинці знід Гординь, Ясла, Ліска, Самбора, Турки та Стрия. Похід замикали гуцули знід Косова, Космача і Жабя. В імпрезі не бракло теж загальної шляхти, яку теж виставили на показ. Після закінчення „тижня гір“ верховинці числом 600 осіб прибули до Кракова, опісля до Варшави, де одного дня виступали в театрі, а другого на військовому стадіоні.

РОСТІННИ І БАВНИКИ.

Загально знаним є, що коли хтось хоче поліпшити свої землеклоси, то навозить їх усіма жкими органічними матеріалами (гній) або мінеральними солями. Тепер появився новий спосіб прищиплення і посилення росту рости. А саме малярський учений Шелєй з Будапешту ствердив, що при діянні розчинів деяких флюорозових барвників ростины значно скоріше кінчаються і ростуть.

Ті барвники мають здібності фотодинамічні, себто використовують могутню силу промістової енергії. Вони втягають промісну енергію (світло), що складається із хвиль різної довготи, а висилають в окруження хвилі одної, означеної довжини, що й діють на ростины, прищипуючи їх ріст та збільшуючи величину плодів. Додатний вплив барвників, що втягають у себе світло, ствердили вже на пшесіці, льоні, маку, гарбузах та інших ротинах.

НЕУЖИ ЧЛЕНАМИ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК.

Як повідомляють „Ізвестія“, слідча комісія ствердила, що до совєтської академії наук прийнято в члени людей без ніякої освіти. Більшість академіків не вміє майже читати по російськи, а багато не знає зовсім алфавіти. З жахом стверджено, що деякі члени є ворожо настроєні проти Сталіна. Секретаря академії наук, Гобрінова, якого роблять відповідальним за ті „непорядки“, звільнили з його становища.

ПРИСУД НА ХАБАРНИКІВ.

У процесі в справі хабарів, які два залізничні урядовці у Львові брали від будівельних робітників, запав присуд, який засуджено Альбіна Ритинського на рік в'язниці і Мих. Прідеуса на 6 місяців з припиненням кар'єри на 3 роки.

ДІТІ ПОСТРІЛЯЛИСЯ.

У Радошицях, пов. Конін (Польща), 9-літній син гаєвого Гелєца застрілив з рушниць двох своїх ровесників, коли родичі пішли до костела.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

З Італії повідомляють про катастрофу прогужового потягу, що їхав з 800 моряками до гірської місцевості Казелі і по дорозі стрівнувся з іншим потягом. Кілька вагонів розбилися, а знід румовищ добуто 4 убитих і 16 тяжко ранених.

БІБЛІОТЕКА НАЙНУДНІШИХ КНИЖОК.

Ріо Каселі є директором одного італійського, великого фільмового підприємства. Однак не тим може він цікавитися. Його найбільшими гордощами є оригінальна бібліотека, якої ніхто на світі не має.

Його бібліотека складається з 8 тисяч томів. Книжки з бібліотеки Каселі не є якісь унікалами, або визначними творами, опрацьованими в дорогі матеріали. Це зовсім звичайні книжки. Однак вони мусять мати одну примету, щоб потрапити до бібліотеки Каселі: мусять бути скучні, і то такі скучні, щоб при них навіть такі, що терплять на безсоння, заснуть. Це мадам хлопцем любив Каселі пристрасно читати і коли дівчався якось побачив гроша, купував собі негачно книжки. Аж щойно коли він виріс на дорослого молодця, рішив купувати такі книжки, яких ще ніхто на світі досі не збирав. За більше як 25 літ купив він понад 8 тисяч примірників скучних книжок. Його приятелі прочитали майже половину тих книжок і заявили, що більше скучних книжок у світі годі собі уявити. Тільки письменники, яким припала та честь, що їх книжки опинилися в бібліотеці Каселі, не погоджуються з тим твердженням. З тої теж причини мав Каселі чимало клопотів. Однак його нічого не відстрашує від дальшого збирання найскучніших книжок.

ПОГРОМ СОВЕТСЬКОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

ВАРШАВА. — Московський кореспондент „Курєра Варшавського“ описує останні події в Україні, а зокрема масові арешти, розстріли і самогубство Любченка. Він стверджує, що Москва внаслідок тепер в Україні головно самих партійців, що займають урядові становища. Вони падають тепер жертвою невдалої московської політики. Жертвою цієї політики впав теж Любченко.

Москва скидає вину на чужі плечі.

Кореспондент стверджує, що населення в Україні є невдоволене з совєтської влади. Москва здавалося не невдоволення досі терором при помочі керівників совєтської влади на місцях. Та видно, що цього було їй замало. Тому вона тепер знялася з іншим спосіб. Вона хоче відвернути увагу населення від Москви, а звернути її проти згаданих керівників влади в Україні. Мовляв, не Москва винувата, а винуваті неадавні керівники, що не вміли і не розуміли, як виконувати прикази Москви. Отсі керівники є зненавиджені населенням, головно селянами в Україні. І тому звернулося тепер проти них вістря Москви, хоч на ділі ті керівники були вірними її слугами. Ось таким чином поправ у наляску і Любченко, і так треба розуміти його самогубство.

Варшавський кореспондент подає далі імена багатьох представників совєтської влади в Україні, яких арештовано й віддано під суд. Він каже, що всі ці арешти і „чистки“ є нічим іншим, а погромом московської влади в Україні.

ЦІЛКОМ ТАК, ЯК В УКРАЇНІ ПІД СОВЕТАМИ.

МОСКВА. — „За Комуністическое Просвещение“ знов зачало нарікати на „націоналістів“. Додає їх тепер у Карельський Рєспубліці, й то у середній школах. А заключає це з того, що в тій „республіці“ не вчать у тих школах біології й хемії по московськи, як це бувало, а рідною мовою карелів, себто по фінськи, та ще наставляють учителів теж фінів. Совєтський часопис питається із здивуванням, нащо це робиться, коли „руський язык ученикам вполне понятен“.

ВСЮДИ „УКРАЇНСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ“.

СТАНІСЛАВІВ (Галичина). — Згоріла польська каплиця в Сухій Ліщині коло Боднарова. З цього приводу „Курєр Станіславівський“ почав агітувати за збірку на будову мурованого костела на місце спаленої каплиці. Агітуючи, питається, хто це спалив каплицю. І не сумнівається, що цього доконали „українські націоналісти“, бо, як пише цей часопис, „скріплення польського елемента на трапляють на злочинну реакцію з боку українського націоналізму“. Польська газета пише ще далі, що „руського хлопа“ розагітував ще і „розагітований націоналістичний клир“. І каже, що й в дієцезії єпископа Хомишина українське католицьке духовенство є теж „націоналістичне“. Воно навіть не хоче вияснити українському населенню, що не можна палити костелів, бо і поляки і українці є католиками. Як комінтерн палить костели в Еспанії, пише цей часопис, то українське націоналістичне духовенство ганить большевиків; а як українські націоналісти палять костели в Галичині, то воно мовчить.

ГОТУЮТЬСЯ ДО „НАРОДНОГО ЗДВИГУ“ В 1938 РОЦІ.

ЛЬВІВ. — З нагоди ювілею „Просвіти“, що припадає на 1938 рік, буде влаштований величезний „Народний Здвиг“. Тепер роблять старання, щоб до того часу був цілковито викінчений „Український Город“ зо спортивним майданом, степеними, шатнями, тушами і т. п. Незабаром задумують теж приступити до будови стадіону. „Новий Час“ розпочав акцію щодо грошевої допомоги цій справі.

НОВИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС.

ЛЬВІВ. — Польський суд присяглих знов судить 10 молодих хлопців і дівчат за приналежність до Організації Українських Націоналістів та за поширювання українських націоналістичних видавничств.

ПОЛЯКИ ПРО СВОЮ ПОЛЬЩУ.

БЕРЕЖАНИ (Галичина). — Перед судом присяглих у Бережанах станув поляк Францішек Снібінський, презес кола Стронніцтва Людового в Маловодах, підгаєцького повіту. Йому закидають, що він поширював летючки, в яких визнавав „польських хлопів, щоб їх сини, жовніри, обернули жарабини на польський уряд, як на свого гнобителя“. Він теж визнає „хлопам“, що вони стануть у Польщі під теперішнім урядом, жебраками і невідьниками“, а далі визнає їх до неплачення Польщі податків і різними іншими способами „підбюрював люд проти держави й уряду“.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
61 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 3, 1879.Approved for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Tel. "Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BErgen 4-1016.
4-0807.

Address: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

АМЕРИКА НА РОЗДОРІЖЖІ?

За кілька останніх днів трапилися в міжнародній політиці Злучених Держав події, які можуть мати колісся значіння зворотних точок. У вівторок президент Рузвельт виступив з промовою, в котрій закликав Америку до спільної акції з іншими миролюбними державами проти агресивних держав. Ще край не зясував собі добре, як має представитися така спільна акція, а вже в середу департамент стейт-у виступив виразно з публічним осудом японської політики супроти Китаю та заявився за спільну акцію держав, щоб заставити Японію респектувати договори.

Ці два факти зробили відразу глибоке враження в краю. Цілий край відчув, що він станує перед вибором між двома великими ідеями. Назверх цього не видно. Назверх президент не пропонує пом'якшення засад безоглядної неутральності, яку проголосив якийсь час тому уряд, а конгрес утвердив відповідними законами. Однак, не змінюючи цих законів, уряд робить тепер заяви, які з кожености мусять поставити його перед питанням: чи вести далі політику неутральності, чи може змінити цю політику та стати в конфлікті по одній стороні? Як довго уряд Злучених Держав держався безоглядної неутральності й трактував обі сторони у збройних конфліктах однаково, так довго всі знали, що держава не стане по одній стороні. З хвилиною, як уряд зійшов із цього становища, такої гарантії нема.

Це тому, що того роду політичні потягнення мають свою логіку та потягають за собою неблаганно дальші кроки. Тепер уряд виступає проти пом'якшення договорів та напомагає миролюбні держави заставити агресивні держави договори респектувати. Та що буде, як агресивні держави не послухають моральних переконувальних миролюбних держав? Тоді треба буде пристосувати бойкот або блокаду. А що буде, як бойкот і блокада не принесуть бажаного вислід?

Деякі газети вже звернули увагу на те, що вітківка промова президента Рузвельта дуже подібна до одної промови президента Вилсона з 1917-го року. В обох цих промовах американські президенти протестували гострими словами проти порушення державних договорів агресивними державами. Ми знаємо, що сталося остаточно з політикою миролюбного Вилсона, й тому буде самозрозуміле, коли питаємося, що станеться з політикою миролюбного Рузвельта, коли зійдемо з дороги безкомпромісової політики неутральності.

Е тепер в Америці, як і давніше, в справі війни група миру за всяку ціну й групу, яка булаб за війну, якби її треба для захорони життєвих американських інтересів. Ці групи стоять на протилежних становищах, але в даний мент вони годяться в тому, що потягнення президента Рузвельта в останніх днях ставлять Злучені Держави на дорогу, на котрій їм скоро може прийти вибрати між миром і війною.

Михайло Зоценко.

ДАРОМ

Відомо, що всякі оплати якось гальмують людську уяву. Скажімо, що від завтра, наприклад, трамвай буде безплатний; тоді без сумніву багато громадян утратить попросту доступ до цього дешевого засобу локомотії. Відомо, й тепер і локотії трамваєм, скажимо делікатно, це не належить до пріємности. А тоді вже тимбільше буде воно неправдоподібно. Тоді, даруйте, не тільки на східцях, а й на електричному лузі їздитимуть.

Дехто їздить добре навіть обійшовся би без трамваю; має раптом два кроки. Дуже йому такий прохід придався би, та він напевно поїде. І втиснеться в найбільшу глоту людей тай поїде, хоч його там можуть вдушити. Та його це не обходить. Хоче лише поїхати. Все інше дурниці.

І, вважаєте, до кінця курсу поїде, хоч зовсім це йому не потрібне. А коли трамвай їде довкола,

то мені здається, що цілісеньке коло заточить або й два, заки добровільно злізе на своїй зупинці. Такі то бувають людоньки! Декотрі навіть три курси готові зробити. А деяких узагалі годі буде викинути з трамваю. Може там навіть і до сну уложаться. Люди впадуть у божевілля, як дізнаються, що то „дурничка“.

Бачив я раз на одній площі безплатну карузель. Отже діялися там дуже поважні речі. Багато, напевно, не знали, що за карузелью не платиться. І тому вязалися не входили. А тих, що знали, попросту годі було здержати.

Бачив я одного юнака, якого насилу стягали з карузели, та хлопиче не дався.

Всім на дерев'яного коника тай попросту наче приліпився до нього — вертівся на ньому яких три години. І щойно тоді, як зовсім охляв і поблід, наче глина, змогли його

Д-р Остап Грицай.

ПАМ'ЯТІ МАРКА ВОВЧКА

В 30-літні роковини смерті (1907—1937).

Недавно я поза Уралом
Бувач і Господя блага,
Щоб наша правда не пропала,
Щоб наше слово не вмірало.
І виблагав! Господь послав
Тебе нам короткого пророка
І обличчя жестоких,
Людей неситих. Сміє мій,
Моя ти зоренько святая,
Моя ти сило молодая!
Сміти на мене, і огріє,
І оживи мене побите,
Убоге серце.

З поеми Шевченка:
„Марку Вовчку“ (1850).

Отсе безсмертні слова, що ними колись-то найбільший поет України привітав молоденьку, бо щойно 25-літню українську письменницю, що її псевдонім Марку Вовчку, а власне ім'я Марія з Вилинських Марковичева (1834—1907). Вони кажуть нам про неї багато-багато. Але вони всетаки характеризують її як літературну появу і то з перспективи її часу та Шевченкового погляду, того гострого погляду соціального критика і речника, для якого, як і для героїв Великої Революції 1789 року, існували лиш дві суспільні верстви у світі: ледачі аристократи і поневолені ними низи. Та разом з тим, як авторитет Шевченкового слова видигнувся гранітним обеліском в околі української літератури, той, скажіть, соціологічний підхід Тараса до творчості Марковичевої купів з відомим словом Куліша про безпосередню близькість письменниці до простого народу, зміг дещо забронзувати її духовне обличчя так основно, що „обличчя жестоких людей неситих“ лишилося і для нас трохи не одним виразником тієї духовності, якій ім'я Марку Вовчку. Ви читайте лиш те все, що написано про Марковичеву в усіх наших шкільних підручниках і виписах, в поокремих характеристиках по антологіїх та в історіях нашої літератури, не виключаючи і таких поважних творів, як Огоновського і Ефремова, і скрізь тут ви зустрінете з осядами, що так і являються ширшими чи коротшими варіантами сакраментального осуду Шевченка. Ми, українці, ось, може силою тієї притоїмої нам внутрішньої тяжкості, що, на жаль, ще завжди є одним із знамен нашої національної духовності, звикли держатись традиційних осудів про наших великих людей іноді зі сліпою упрямістю, і забронзовуємо таким чином дуже часто не так

приятелі зняти. Та й тоді це копірився ногами й не хотів дозволити, щоб його зняли.

Розуміється, поклали його на землі: віддихав наче риба та витрісся очі в небо, ледви дещо розумів. Однак, як опісля прочунав, знову ввалився на коня та доти вертівся, поки не захорів. Та й тоді це не відразу зліз. Зліз щойно тоді, як став блювати.

Хоч-не-хоч мусів тоді злізти. Бо люди стали відказувати, що наслідком клужання карузели це не дуже приємно. Бо інакше не зліз би. Та тоді доглядач стягнув його і навіть бодай по морді дав за таку недопущальну погань.

Потім хлопиче довго лежав на череві, думав, що як спічне, ще трохи покрутиться. Та пізніше найправдоподібніше не впорався з надірваним здоров'ям і поволився до дому.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

властиву суть чи там істоту речі, а просто тріффарет, або принаймні шаблон. Отак і самогож Шевченка ми упродовж довгих десятиліть бачили завжди лиш на котурнах національного пророка таксамо, як Франко для нас з давніх давен тільки громадянський діяч зпід стягу нестружених „каменярів“, а трагічний Федькович такий собі любезний „буквинський соловій“, а нпр. Кобилянська, то все лиш провісниця жіночого руху, щоб навести тут лиш кілька найяскравіших примірів.

І так же та не інакше було в нас довгий час і з Марковичевою, про яку наші вчені вперто повторювали навіть те, що вона собі — москвока.

Правда, після найновіших дослідів, зясованих між іншими дуже приступно і дбайливо нашим славним поетом і письменником Богданом Лепким у цінним збірник виданні творів письменниці накладом Української Накладни (Твори М. В., Київ-Ляйпциг. 3 т.), в нас сьогодні є змога приглянутися пильніше як до літературної творчості великої авторки „Народних оповідань“, так і до її довгого, й тільки важливими моментами цікавого життя. І важно нам тут ствердити і застійнити передісмі і головне те, що Марковичева ніяка москвока — як ляла її ще й Олена Пчілка, як утверджується нпр. в усіх, таких чисельних літературних підручниках пок. Олександра Барвінського — а дитина українського, з книжним родом Радзівілів посвояченого роду. Нехай, що місце її уродження, Екатеринбург, близь села Казакова в Орловській губернії, своїм положенням у московському середовищі впливало на деяку з її рідні — ось як на її брата Дмитра — в напрямі обмосковлення. Вонож і без того сідомо, що українські дворяни й інтелігенти в колишній царській Росії москвожилися аж надто легко. Затеж з тимбільшою чіткістю доводиться нам підкреслити саме ту обставину, що хоч Марія і по батькові і по матері з аристократично дворянського, в царській службі стоячого роду, то вона від дитини схилється до простого народу, і ніби наперекір московсько-французько-польським впливам свого найбільшого оточення в домі батьків, повертається інстинктивно на шлях до своєї нації. Не без значіння являється з цього погляду і чотиролітній побут ледви 10-літньої дівчинки в одному з тодішніх пансіонів у Харкові, де, як-не-як, завдяки університетові, заснованому українським патріотом Карзинином (1805), та появі „Українського Вістника“ (1816), проносилась подих національного відродження, і де Гулак-Артемовський був ректором університету, а Квітка-Основ'яненко директором театру.

Але найтравматичнішого звязку з українством добуває наша орловська дворянка одруженням з українським діячем, етнографом та музиком Опанасом Марковичем, що 1847 р. як заарештований член Кирило-Методієвського Братства перебуває на наказний побут в Орлі і тут — зрештою як урядовець губернаторської канцелярії — має змогу знайомитися з Марією.

Воно притім, певна річ, не заперечне, що не будь у неї того знайомства з Марковичем, то і хто його зна, як би то було з її творчою працею в майбутності. Подружжя життя з ним ось розбуджує і мусіло розбудити в неї українську стихію та, свідомість ушерт. Завдяки йому Марія з мо-

сковського середовища переходить в суть українське — в Чернігів, далі в Київ і в маєтності українського діяча й мецената мистецтва В. Тарновського, а вкінці до Немирова. І коли ми чуємо, як Марковичева в українських селах тут, — як ось у Качанівці і Куренівці — зближається до простого народу, як пильно вона, ніби заздальгид на зразець славних французьких письменників такого типу, як Бальзак і Флобер та Золя, з однією у руці простудійовує їх побут, звичай та мову, в хаті, на базарі і на полі; то годі не сказати, що подружній звязок Марії з відомим етнографом і поміщицьким сином з корінно української Полтавщини, мусів мати значний і додатний вплив на розвиток тієї її підготовленої праці до майбутнього літературного дебюту. Як кажу: підготовленої праці і гостро підкреслюю це, бо хібаж воно не найпростіший висновок тут, що роля Марковича притім обмежувалася всього до давання молоденькій дружини — її же ще всього 16 літ! — щонайнеобхідніших вказівок там, де вона, і як у чужинній душі вихована дворянка і як з українським середовищем ще не гаразд обзайомлена, насакувала при підготові своїх „documents humains“ на якісь сумніви, неясности, чи недостатку інформацій?

Але видивгання Богу духа винного Опанаса Марковича як спів-автора, чи навіть просто авторе оповідань Марка Вовчка, це знов одна з тих неправдивих традицій, що приписали нам і захмарила чудово цікаве і своєрідне духовне обличчя письменниці Марії-Марковичевої, і то на довгі-довгі десятиліття...

Поправді:

Яка письменницька доля!

Бути в дійсності першорядним талантом і творчим духом, що лише за собою епохальний слід, а проте жити в пам'яті людей цілими довгими десятиліттями як своєрідний пів-талант, що до свого виявлення потребував необхідного допомоги другого, дужого своєю силою... А тим другим це, казалося, хто? Почтовий собі Опанас Маркович! Той Опанас, що як судження і чоловік-Марії, не вміє повести її з самого початку. За якого вона йде мабуть лише з рації того, щоб не сидіти тітці в Орлі сиротою на голові. І якого характер розколюється такий з самого початку їх знайомства, тоді, коли Марія за весь час, не зважаючи на її молодість, сильна, закріплена в собі індивідуальність. Ми читаймо лиш листи-Марії до її чоловіка, зокремаж той її лист до Парижа (Л. ст. Т. I. Ст. 168), а стане нам ясна вся трагіка того подружжя, геніальної п'ятинаціліткі з трицятілітнім чоловіком, який мабуть не завжди знав напевне, чого краще триматись у житті: велика радість, чи Євангелія... І хіба легко булоб прийшло Марії покидати на завжди Опанаса, а самій кататись життям самотою на чужині, в Парижі, якщоб той чоловік був й такою духовною підпорою, як це здавалось тим, що вірили у співтворство Марковича? І як повірити в ту згодану супрематію Опанасового духа відносно неї, Марії Олександрівни Вилнської, яку високо талановитий Д. Пісарев любив так, що через неї збожеволів і згинув; а й Тургенев, великий Тургенев, кохав таємним, безнадійним коханням, називаючи її „нерозгаданим Сфінксом“? — А Герцен і Бакунін і граф Лев Толстой — щоб назвати лиш найбільш відомі імена! — хіба не захоплювалися і вони Марковичевою як людиною і творчою духовністю?

Але таксамо, як ще завжди

неоцінена в нас — і невідомі! — чисто людська індивідуальність авторки „Народних оповідань“, таксамо — як уже зазначено — не оцінена нами всесторонньо і її творча духовність, особливості, коли порівнюємо найновіші осуди з давніми, ще Шевченком і Кулішем освяченими.

Не завжди ось наша письменниця в околі малюнків кріпацької трагії на тлі перечеленої, сентиментальної ніжності та слезового милосердя з нещасними поневоленними. Таж сама Марковичка, що змалювала нам сумних героїв в оповіданнях „Сестра“ чи „Одарка“, „Горпина“ чи „Два сини“, тасам авторка, кажу, [всилі теж змалювати вам щось таке бадьор і жптерадісне, як „Глухий город“ з прегарним типом бунтарської дівчини Насті, якої поневолили не всилі і ввесь світ. Або щось таке прекра-

В. Т.

ЛІТЕРАТУРНА ХРОНІКА В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

Богдан Лепкий: „Три портрети“.

Бібліотека „Діла“ випустила в світ книжку нашого знаного письменника Лепкого. В „Трьох портретах“ автор в оповідній фармі подає сильні вивертки трьох славних письменників. Оповіді нам про Івана Франка, Василя Стефаника і Владислава Оркана, поляка.

Цю книжку читається з зацікавленням. Видно в ній вправну руку доброго письменника. Ця книжка Лепкого має 164 сторінок і є прикрашена вінетом Павла Ковжуна.

Андрій Чайковський: „Перед зривом“.

Цей наш знаменитий популярний письменник, автор „Віддичився“, „До славни“, „Побратими“, „За сестру“ й ін. історично виховних повістей, оставив у спадку цікаву повість, що вишла у видавництві „Українська Бібліотека“.

Ця повість покійного Чайковського є історичною та виховною, є теж протиставленням до повістей польського письменника Сенкевича („Огнем і мечем“), в якій він опоганує нашу історію.

Читання цієї повісті особливо поручаємо нашій молоді.

Софія Парфанович: „Ціна життя“.

Д-р С. Парфанович, лікарка і буваця голова „Відродження“, випустила том нарисів п. з. „Ціна життя“. З цих нарисів чуємо зойк хорих, бачимо, як дзюрчить брудна кров. Словом, читаємо, що „премудра наука холодною загравною освічує таємниці життя“.

Нариси композиційно не лишайуть по собі багато до побажання. Зате зміст цих нарисів такий безнадійний і чорний, що викликає в людини брид до життя. „Ціна життя“ велить не цінити життя.

Василь Маковський: „Чорна коршма“.

Видавна пише оповідання Василь Маковський. Вже й має за собою кілька книжок. Та більше зацікавлення знайшла саме ця остання книжка п. з. „Чорна коршма“. В цьому томику оповідань стрічаємо картини з селянського життя, побудовані на християнській етиці.

Автор ціль осягнув, себто неув морально-етичну лінію в змісті, але зовсім шкодою для мистецтва. Та потішмося тим, що Коцюбинських і Степаників родиться небагато.

сне малюнками утаєної, але стихійної сили ліщарського народу, як оповідання „Маруся“, яке французькі діти знають напам'яті, а наші про нього мабуть і ще чували. Сюди належить і недокінчена повість „Гайдамаки“, теж захоплива своїм тлом визвольної боротьби, зокремаж дуже гарним малюнком українського хлопця. А скільки залізного гарту є хочби у змалюванні дівчини в оповіданні „Лимерівна“ проти накидуваного їй жениха, і яке небагато губить вона себе, щоб не коритись нічий воді! А хто з нас зміг би висловити ввесь одинокий у своїм роді, просто незрівняний хист, з яким Марковичка розмалювала свою чудо-чудову казку „Деять братів і десята сестриця Галья“?

Заправду кажу вам: Чужинці знають краще нашого Марку Вовчка, ніж ми...

В. Будзиновський: „Нерозлучні“.

Якісь дивні у нас обставини. По смерті автора прямо розхажують його твори до друку. Як автор жие, то не їде. А по смерті, вистане шпальта похвальна, й книжки розходяться.

Так є з В. Будзиновським.

Де тепер не глянете, як ми вже згадували, вводи побачите назвище В. Будзиновського. За „Ділом“ і „Нашим Препором“ вже і видавництво „Батьківщина“ видало історичні оповідання Будзиновського в двох частинах.

Оцінювати Будзиновського не треба. Знаний він як автор виховних і цікавих повістей, хоч ці твори не мають претензій до правдивої літератури. Роман Леонтович: „На прої“.

Ця повість узятя з життя української етарини. Популярно написана і легко читється. Саме такі речі підбирає в-во „Українська Бібліотека“.

Передмову до цієї повісті написав Л. Нигрицький, а обгорітку нарисував Е. Козак.

Друковано 5,000 примірників.

Календарі на 1938 рік.

Досі вийшли в нас такі календарі: „Дніпро“, „Золотий Колос“, „Христос наша сила“, „Червоної Калини“ і „Прогвісї“.

Усі календарі стоять на високому рівні. Кожний з них містить цінні матеріали, як літературні так наукові і політичні.

Та найкращим з усіх видється нам „Ювілейний Календар „Прогвісї“, що його вміло зредагував Юра Шкрумеляк.

Популярна драма.

Андрій Мирославич, малозвісний автор, випустив своїм складом у Тернополі драму у 5 діях з життя молоді в советському Союзі п. з. „Молоді люди“.

Ця драма надається на сільські сцени; є сильно протибольшевицька.

Іван Зубенко: „Орлея“.

Театр ім. Тобілевича виставляє під цю пору драматичну пєсу п. з. „Орлея“ Івана Зубенка.

„Орлея“ — це історичні картини з XVIII. ст. Треба знати, що тут річ їде про Григорія Орлика, сина гетьмана України Пилипа, що вів у Франції дипломатичну політику за визволення України з московського ярма. Твір без сумніву вдатний і дуже патріотичний.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

КРАЙ ВІЧНИХ КРИЗ.

На третій сесії конференції "Другого Відкриття Америки", що її організував щоденник "Нью-Йорк Геральд Трибюн", присвячено одну цілу сесію питання майбутніх доріг Америки.

Як можемо собі представити, одним з центральних питань такої дискусії була певно справа кризи і справді зараз перший бесідник на цій сесії порушив цю справу. Говорив він з великою вірою у велику будучність Америки. З чого він черпав цю віру в будучність?

Говорив цей бесідник (був ним Брус Бертон, президент одної рекламної фірми, а тепер кандидат на конгресмена): "Дивлячись назад на нашу історію, ми ледви чи знайдемо такий період, у котрому Злучені Держави не переходили через якусь кризу".

З такої минулості, з вічних криз краю, чоловік черпає свою віру в будучність свого народу: як народ "перетривав великі кризи в минулому, він перетриває й теперішню."

НЕ САМИМ ХЛІБОМ ЖИВЕМО.

Брус Бертон казав своїм слухачам переорієнтувати участь Злучених Держав у світовій війні. Він признає, що вона була великим моральним потрясінням для молодого покоління.

Вона дала нагоду одній частині населення зібрати в свої руки величезні маєтки. Ці маєтки розбудили в інших частях населення жадобу наживи. Коли настала депресія, то ті, що маєтки не мали, дивилися на багатів со страхом, ненавистю й заздрістю. Це були негативні наслідки війни. Були однак й позитивні, добрі, наслідки війни. Війна навчила американців, що вони не є самолюбний народ, який живе лише для своєї калити й свого черева. Вона показала їм, що вони вміють теж жертвувати великими речами для несебелюбних цілей, для ідеалів.

Бесідник хотів би, щоб американці повторили цей досвід з своїм ідеалізмом під час миру, себто проявили в своїй політиці такий самий ідеалізм, який вони проявили були своєю участю у світовій війні.

"НАЙБІЛЬША ПРОБЛЕМА АМЕРИКИ".

Д-р Томас Паран, генеральний лікар Злучених Держав, говорив на цій конференції про найбільшу проблему Америки в теперішній часі.

Ні, він не називав найважливішою справою ані школи, ані молоді, ані війни, ані суду, ані безробіття. На його думку, найважливішою проблемою є сифіліс, що його в Україні називають потерухою або прапанням (себто французькою недугою).

Що так на справу дивиться лікар, це самозрозуміле, але чи має він слушність з громадського становища? Судим самі: останнього року в Америці через сифіліс хоріли на серце 160,000 осіб, а померли 40,000 осіб. Понад 10 процентів умових недуг в Америці спричинені сифілісом.

ТРЕБА РОЗГОЛОСУ І НЕДУГАМ.

Другий промовець про цю справу, д-р Джордж Геллап, директор Американського Інституту Публічної Опінії, говорив, що проти сифіліса боротьба не буде можливою так довго, поки ця недуга не відстане від відповідного розголосу.

Як звісно, цю недугу вважають половою або венеричною недугою, а до всякої полові

НЬОАРК, НЬО ДЖЕРЗИ і ОКОЛИЦЯ!

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 10-ГО ЖОВТНЯ (ОСТОВЕР) 1937 РОКУ

відбудеться

В годині 8-мій вечером.

В СІЧОВІЙ ГАЛІ,

229 SPRINGFIELD AVENUE,

NEWARK, N. J.

ВІДЧИТ РИСА ДЖ. ДЕИВИСА

ПОСЛА ПАРТІ ПРАЦІ В АНГЛІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ

НА ТЕМУ:

"ВІЛЬНА І НЕЗАЛЕЖНА УКРАЇНА ЯК СВІТОВА ПРОБЛЕМА"

Вступ для старших 25 центів. — Для молоді 15 центів.

ЗА ВІДЧИТОВИЙ КОМІТЕТ:

Гнат Брик, Петро Ковальчук, Іван Тарнавський, Василь Ткач, Михайло Шумейко.

234

недуги відносять правило сорому. Людина може говорити без сорому про всяку недугу, тільки не про полову недугу. За неї люди будуть людину висмівати, поганити, її уникати. Дійшло до того, що в деяких кругах про такі недуги й словом не вільно згадати. Навіть лікарі не говорять про полові недуги, а про "соціальні недуги".

Д-р Геллап подав деякі приклади перемін у відношенні людей до цих недуг. Він каже, що Американський Інститут Публічної Опінії питався різних людей, чи вони є за те, щоб урядове бюро поширювало інформацію про венеричні недуги. 90% заявилося за те.

НАШО ЗДАЛАСЯ ПОЛІТИКА?

Томас Е. Дюї, прокуратор, що спеціально присвятився боротьбі з рекетістами, порушив ще інше суспільне лихо, з котрим приходиться боротися суспільності: злочинству. Промовець указував передивіс на факт, що рекетіри, ставши багатими, тішаться тою самою недоторкальністю, якою тішаться багаті, що збогатилися законними способами. Вони кидають зивов навіть законів. Ось недавно в Нью-Йорку пострілено людину, що мала незадовго стати свідком проти одної рекетірської групи.

Такі справи, говорив Дюї, повинні бути полагоджені без політичної кампанії; але, питає він, як можна полагодити їх без політичної акції, не виносячи їх перед народ, не розбираючи їх у публичних дебатах?

Від такої публічної дискусії під час виборчих кампаній люди навчаються дивитись розумно на різні суспільні питання.

МОЖЛИВІСТЬ ФАШИЗМУ В АМЕРИЦІ.

Останній бесідник вечірньої сесії, Реймонд Леслі Бюел, президент Союзу Заграничної Політики, подав деякі припинки до цікавого питання: чи можливий в Америці фашизм? Як звісно, про таку можливість говорилося багато пару літ тому. Американський пись-

менник Синклер Луїс навіть написав повість, у котрій представляє американський фашистський переворот у майбутності. За останні два роки ці балаки трохи припинились, бо молоді виразно проявляють пацифістичні настрої.

Бюел радить не дуритися цими маніфестаціями молодечого нацизму: якщо Америка буде про мир тільки говорити, а для справи миру не буде нічого путнього робити, то в Америці незадовго повстане сильний поворот серед молоді від пацифізму до крайнього мілітаризму.

ПІСТУН.

Каже мати до Микитки: "Побудь в хаті, сину; Поки вернеш із городу, Забавляй дитину".

Пішла мати... А Микитка Дитину саджає Серед хати і баняком Її накриває.

Взяв поліно і що-сили В баняк гаратає... Аж тут мати із городу В хату повертає.

"Ой, Микитко, що ти робиш? Ну, дивись на нього! Таж не баняк, а й голова Тріснулаб від цього!"

— Я так Олю забавляю! Говорить Микита.

"А деж вона?" — Ось тут мамо,

Баняком накрита.

Михайло Кумка.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАЛМЕРТОН, ПА. Бр. св. О. Ніколай, від 369, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться у вівторок, 12-го жовтня, в годині 7-мій вечір. На ті збори кожний член і членкиня повинні прийти на означений час і вислухати звіту урядників. Звітаємо наших родичів, щоб вони висусли своїх дітей до У. Н. Союзу, а рівнож і старших, хто ще не є членом. — І. Березяк, предс.; О. Патер, кас.; М. Куба, секр.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ.

Палмертон, Па. — Має бути в дописі, що в Палмертоні є 600 словацьких родин.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БРУКЛИН, Н. Й.

Не забудьмо зареєструватись!

Український Демократичний Клуб, що міститься під ч. 186 Бедфорд евеню, відомий нашому загалові з жертв на Рідний Край, як і з праці на американським політичним полі. Давніше робота не йшла так гладко, але тепер маємо вже лідерів з молодого покоління, а з ними вже легше піднести значіння клубу. Таким лідером є наш молодий адвокат Іван Рогорецький. Заходами клубу відбулося правоборче віче, яке випало добре. На ньому говорив між іншими й адв. Михайло Пізнак, голова чужинських груп, що ведуть кампанію за вибір судді Магонія посадинок міста. А тепер треба звернути увагу на те, щоб ми контролювали при виборах усі наші голоси. Тому треба, щоб кожний наш громадянин був зареєстрований, бо тоді зможе поперти голосуванням вибір тих міських урядників, яких виставляє клуб. Реєстрація триватиме до 9-го жовтня. Памятаймо на це!

Григорій Бардак, голова клубу.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Ювілей Братства.

Дня 10. жовтня ц. р. відсвяткуємо 30-літню річницю існування братства св. Михайла, від 142 У. Н. Союзу. Ми певні, що всі члени зявляться на Службі Божій, як теж на ювілейній обіді, який відбувається в У. Н. Домі при звуках доброї музики.

Братство запрошує до участі в цій ювілейній всі інші товариства і громадянство з Елізабети й околиці. Згадаємо підчас свята наших старих піонерів, як померлого Т. Жидку і живучого Е. Мамчака. Пошануємо добру працю і весело забавимось. По святині обіді відбудеться бал. Виступимо на тім святі, як одна велика родина, тому надіємось у першу чергу всіх тих, що їх об'єднує наш У. Н. Союз.

М. Костів.

ШКАГО, ІЛЛ.

Народня праця в Шкаго й околиці.

Вже проминуло гаряче літо, приходить поволи осінь, а за нею і холодна зима. По довгій спочинку українці в Шкаго й околиці почали думати, що час їм братися до праці на народній ниві.

Відділ Українського Народного Союзу приготувався до величавого балу, з котрого дохід має піти на будову Союзного Дому в Шкаго. До цього є вибраний спеціальний комітет, котрий працює в цім напрямку.

Відділ 100 У. Н. Союзу з Гері, Індіана, обходить величаве свято в неділю, 24 жовтня. Це 25-літній ювілей існування відділу і також посвячення прапора. Ювілейний комітет з Гері запрошує членів і урядників члени репрезентантів відділів з Шкаго прибути на це торжество, на яким буде посадинок міста Гері і інші визначні особи.

Відділи Одву і МУН у Шкаго й околиці влаштовують величаве Листопадове Свято, а то в неділю, 31. жовтня, в "Шопін Скул Одиторі" привул. Вестерн, Райс і Кембел.

Українці у Вест Гарвей не сплять також. Тут існує 335 відділ У. Н. Союзу, товариство ім. Т. Шевченка. Заряд цього відділу, разом з членами Укр. Амер. Громадян Клубу з Вест Гарвей, Ілл., купили на весні гарний Український Народний

Дім. В неділю, 7. листопаду, відбудеться відкриття цього Народного Дому.

Булоб добре, щоб український загал з Шкаго й околиці пам'ятав про такі загальні зібрання та щоб одні одним давали помічну руку. Тут іде не тільки про поміч дотично му відділові. Це справа загальної, котра повинна обходити кожного свідомого українця.

Тому, хто з членів і урядників відділів Українського Народного Союзу, чи то свідомого громадянства з Шкаго, Джоліет, Келомет Сіті, Гемонд, Гарвей, Гері й інших місцевостей чує про такі свята, повинен їх відвідувати. Це повинен бути святий обов'язок кожного члена У. Н. С. а тим більше відділового урядника, особливо тоді, коли такі свята влаштовують відділи У. Н. Союзу. Союзовець.

дуже чисте, якби стерилізоване природно. Шкаралупка хорилоп'ять яйце від зверхнього зашвищення і бактерій, тимто свіже яйце є абсолютно чисте. Зчасом і кризь поровату шкаралупку яйця проникає всяка нечисть і тому воно псується.

Найвищу відживну вартість мають яйця з чистою шкаралупкою, небрудні і непокриті навозом. Ясно, що чим вони свіжіші, тим ліпші. Зате брудні, старі й ушкоджені настиною всередині яйця — безумовно шкідливі і тому треба їх омивати.

З огляду на свої вартості яйце повинно входити якнайбільше в склад нашої поживи, а головню у склад поживи дітей, що ростуть і розвиваються. Відживна вартість одного яйця відповідає 100 кубічним сантиметрам жіночого молока.

СКАРБИ В ЯЙЦІ

До найліпших складників людської поживи належить яйце. Воно містить майже в ідеальній формі відживні складники, подібно як і має молоко. Останніми часами в усіх краях ведуть завзяту пропаганду, щоб їсти більше яйця, головню серед молоді. Найважливішими складниками свіжого яйця є білок і товщ, що виступають в яйці у легкостранній формі. Крім того в яйці багато потрібних організмові мінеральних солей та вітамінів, головню А, Д, Е, Г, які мають значіння головню для росту молодого організму і віднови тканин. Своїми складниками (нпр. лецитина) впливають яйця добре на працю м'язів, мізку і нервів. З тих причин яйця є доброю і висококалорійною поживою для тих, що важко працюють умово та фізично, для спортсменів і т. п. Врешті поручають їх для виздоровлення та осіб із вражливим кормовим про водом.

Важке в яйці є те, що воно

Посвоячення.

Жінка постановила настрашати чоловіка тому, що що ночі вертається до дому паний. Вийшла до сніней, загорнена в простирало. Вертається чоловік, заточується.

— Що ти за одна? — питається чоловік.

— Я чорт! — каже жінка. — Прийшла тебе забрати!

На те чоловік: — О, то ходи, хай тебе обійму! Тож ти моя своячка, бо я маю твою сестру за жінку!

— О

Учитель пояснює ученикам, що це таке традиція, а саме, що традиція це те, що переходить із батька на сина.

На другий день спізнився до школи ученик. Учитель питає його:

— Волошук, ти чому спізнився до школи?

— Бо мама мусіла захирувати мені традицію — відповів ученик.

УВАГА!

СИРАКУЗ, Н. Й.

УВАГА!

"БАЗАР"

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ

відбудеться

В НЕДІЛЮ, 10-ГО; ВІВТОРОК, 12-ГО; В ПЯТНИЦЮ, 15-ГО; В СУБОТУ, 16-ГО І В НЕДІЛЮ, 17-ГО ЖОВТНЯ 1937 РОКУ

Запрошуємо всі Братства, Товариства, Сестрицтва, жіноцтво, Хор, всю українську молоді і українську парохіальну громаду, як також сусідні громади: Обори, Ром, Фултон і Ютика, Н. Й. — В кожній поладній день "БАЗАР" буде починатись від 6-тої години вечір до пізньої ночі. При звуках доброї музики і ріжнородних річей до набуття. — для гостей будуть українські пироги зі сметаною або з ковбасою. — Небракне також і чим покріпитись.

ЗА КОМІТЕТ: Вєс. о. Михайл Кузів, почесний голова; п. Лука Кіт, голова У. Н. Дому; п. Антін Гаулі, касієр; п. Михайл Каній, секр. фінансовий; Діаконователь Йосиф М. Заяць, секр. рекордовий.

ВИКОРИСТАЙТЕ НЕГАЙНО ОФЕРТУ

"С В О Б О Д И"

ЯКА КІНЧИТЬСЯ ДНЯ 31-ГО ЖОВТНЯ, 1937

Кожний новий передплатник, що пришле ОДНО-РІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ НА "СВОБОДУ" в сумі \$6.00, ОДЕРЖИТЬ У ДОДАТКУ КНИЖОК НА СУМУ \$10.00.

По одержанні річної передплати адміністрація "Свободи" негайно вишле такому передплатникові каталог, з якого він вибере собі книжок на згадану суму.

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ І ЗБАГАЧУЙТЕ СВОЄ ЗНАННЯ ЧИТАННЯМ КНИЖОК.

КНИЖКИ ДЛЯ ДІТЕЙ

(як пам'ятка на закінчення шкільного року в українській школі).

РОКСОЛЯНА (Антич Лотоцький). Історичне оповідання з XVI століття; ілюстроване	40 ц.
КОЗАК БАЙДА, історичне оповідання про основника Запорізької Січі	25 ц.
БАЙКИ ДЛЯ ДІТЕЙ (Микола Погидний) ілюстроване	25 ц.
МАНДРІВКА МИШКИ-ГРИЗИКНИЖКИ ПО ЛЬВОВІ, (Я Вільшенко) обклашки Фартуха	50 ц.
ПО РІДНОМУ КРАЮ (в полотноїй оправі з золотими витисками, Дмитра Дорошенка	85 ц.
УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ КАЗКИ зі збірника І. Рудченка, з 42-ма малюнками	40 ц.
ОДАРКА, повістка Андрія Чайківського	35 ц.
МАТИ-СТРАДНИЦЯ, образець з побуту українських ви-селенців в таборі у Гміді	20 ц.

"С В О Б О Д А"

81-83 Grand Street, (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

ОСТАННЯ ПРИГАДКА.

УКРАЇНЦІ-ГОРОЖАНИ МІСТА НЬО ЙОРКУ!

Сповніть свій горожанський обов'язок, а разом заманіфестуйте свою голосуючу силу. Тому обов'язково зареєструйтеся, бо на реєстрацію остало всього ДВА ДНІ. І то зареєструйтеся як члени ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІ, себто тієї, яка дала нам нашого знаменитого президента Рузвельта, а тепер виставляє в Нью Йорку

— КАНДИДАТОМ НА МЕЙОРА МІСТА —

суддю ЕРЕМІО Т. МАГОНІЯ

— НА КОНТРОЛЬОРА —

ФРЕНКА ДЖ. ТЕЙЛОРА

— А НА ПРЕДСІДНИКА МІСЬКОЇ РАДИ —

МАКСА ДЖ. ШНАЙДЕРА

(Реєстраційні льокалі будуть відчинені В ПЯТНИЦЮ, від години 5-тої пополудні до години 10:30 вечером, а в СУБОТУ від год. 7-мій рано до 10:30 вечером.)

Paid by Michael Piznak.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

НЮАРК, Н. ДЖ.

На бойову акцію з Націоналістичного Дня в стейті Нью Джерзі.

Націоналістичний День, що відбувся 27. червня ц. р. заходами стейтської організації стейту Нью Джерзі, приніс усього доходу \$404.67. Перед тим вислано на бойову акцію \$323.29, що було проголошено в часописах. Тепер пересилаємо решту, \$81.38, також через Обеднання. На людя лішається ще 39 тикетів, а в касі Української Національної Стейтської Організації є \$25.

Т. Рудий, касієр.

ГАРТФОРД, КОНН.

3 ювілею на школу.

Дня 2. жовтня ц. р. кривні та знайомі громадяни влаштували несподівану забаву для гром. О. Мотиль і його дружини Ірини з нагоди їхнього 30-літнього подружжя. На забаві між присутніми гостями був теж місцевий проповідник Теодор Галенда, котрий побажав ювілятам усього добра, а під час вечері згадав за Рідний Край і його поневолення. Потім візав приваних, щоб зложити добровільні жертви на школу ім. Михайла Грушевського в Коломні. Жертви зложили по \$1: Т. Галенда, А. Патуляк, К. Дам, І. Мотиль, О.

Мотиль, М. Ткачук, Ст. Вишневецький і С. Кунікевич; по 50 ц.: І. Нестерук, П. Малява, П. Курко, К. Курко, Галенда, Н. Н.; А. Нестерук 25 ц. Разом зібрано \$10.75, котрі вислано до краю через Обеднання.

Семен Кунікевич.

ЧЕСТЕР, ПА.

З весілля на-інвалідів і визвольну боротьбу.

Дня 26-го вересня 1937 р. відбулося вінчання молоді пари Ольги Стеули і Юрія Галіка в українській православної церкві в Честер, Па. Вінчання довершив місцевий парох, о. Омелян Мицик. Весілля відбулося в галі Українсько-Народного Дому, в якому битько молоді є господарем галі 8 літ.

Після обіду староста весілля, місцевий український бизнесмен Антін Хадай, звернувся до присутніх гостей із зазивом не забути в цей день зложити жертву на народно ціль. Для крашого пояснення такої збірки попросив о. Омеляна Мицика, який представив тяжкі переживання українського народу під чужими займанцями та пояснив, що тільки революційною боротьбою український нарід зможе звільнити себе від займанців, а тимсамим зможе поліпшити свою долю. Бо, як сказав наш найбільший поет Т. Шевченко, тільки „в своїй хаті своя правда і сила і воля“.

Далше о. Омелян Мицик представив, що національні збірки підносять такі торжественні хвилини вінчання до ще більшого торжества. Бо, забавляючись і живучи вільно на американській землі, ми вміємо співчувати з неволю наших українських борців - інвалідів, котрі під теперішню хвилину переживають прикри хвили свого життя. Ми співчуваємо з тими борцями і героями-революціонерами, що караються по ворожих тюрмах.

А таке співчуття скріплює нас самих: показує, що ми не зрадники народу, але народ свідомий і зідбний жити своїм власним українським життям.

Зложили по \$1: Н. Бронешський, К. Хадай, Т. Сорока, А. Дмитрусь, А. Хадай, о. О. Мицик, молода О. Стеула, молодий Г. Галик, п. Джансон, п. Стефан, А. Куріца, С. Меренько, С. Миштурак; по 50 ц.: М. Бец, П. Огар, П. Федороф, Н. Рубаш, В. Гарасим, М. Каспер, К. Тершак; решта дрібниці. Разом \$24.50. Гроші розділено по половині на інвалідів і визвольну боротьбу та вислано через Обеднання.

Бойко.

НЮАРК І ІРВІНГТОН, Н. ДЖ.

ШАНОВНІ КОСТУМЕРИ!

Отримайте вам сердечну подяку за ваше попертя мене в бізнес. При вашій допомозі я зробив великий поступ. Так, як до тепер, я давав добру роботу і обслугову, так робитиму і набувуче. — Якщо ви маєте яку потребу до КРАВЕЦЯ

то чому ти до чужого як в свій? **УКРАЇНСЬКИЙ КРАВЕЦЬ** який недавно приїхав з краю, і який поїхав кравецьку термізацію в краї Ірв. Америк, та гарантує за свою роботу. Робить нові галітурки (suits — overcoats) чистить убрания (Dry Cleaning) мужські і жіночі, переробляє, дає нові підшавки і направляє. Також переробляє кошуки на нові моди, з великих на малі. Дав підшавки і чистить.

УВАГА! — Тепер маю СПЕЦІАЛЬНІ ЗНИЖЕНІ ЦІНИ НА КОЖУХИ І НОВІ УБРАННЯ. — Використайте нагоду. — Іду по убрания і привоку, як хто має більше роботи нараз.

Моя нова більша робота є один блок далше від старої до Grove St. Запам'ятайте адресу: **ІВАН ВОРОНА,** 141—19th AVENUE, (Cor. 22nd Street), IRVINGTON, N. J. Tel.: ESSEX 3-6361 235, 241

ШИФКАРТИ

на найбільші та найкорші кораблі на всі прогулянки і то до всіх країв. Виготовляємо всі документи, потрібні до подорозі — пашпорти, Візи, перміти, афідевіти, петції, і тому наші пасажери не мають клопотів в дорозі.

ДОЛЯНИ досилаємо до всіх країв ПОСПІШНО І ТЕЛЕГРАФІЧНО і виплачуємо на останній почті під повною гарантією. ПОМАГАЄМО нелегальним легалізуватися відповідно до нових законів. ПОЛАГОДЖУЄМО СТАРОКРАЄВІ СПРАВИ відповідно до теперішніх обов'язкових законів в краю. Контракти, повноваження, акти даровизни, довільні скріпки і всі інші документи. Продаємо ДОМИ та річки бізнесу по дуже приступних цінах. Голосіться у всіх справах до нашого НОТАРІАЛЬНОГО БЮРА по совісі поради та ретельну обслугову.

S. KOWBASNIUK

277 E. 10th STREET, (між 1-ю і Евено А), NEW YORK, N. Y.

ПРИЯТЕЛІ

Ми переконалися, що як тільки хтось має з нами до діла, зараз стається одним з наших багатьох приятелів.

Це діється тому, що ми обслуговуємо людей уже довгі роки і завсіді стараємося, щоб зеднати собі якнайбільше приятелів серед усіх тих, котрим ми даємо услугу.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON

FURNAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne

Phone: Bergen 4-5989 Phone: Bayonne 3-0540

ХОРИ! — СОЛІСТИ!

В книгарні „Свободи“ можете дістати нові твори **М. О. ГАЙВОРОНСЬКОГО** (пісні Українських Січових Стрільців)

I. том: СОЛЬОСПІВИ на середній голос — \$ .75
II. том: Пісні на МІШАНИЙ ХОР (партитура) 1.00
III. том: Пісні на ОДНОРОДНИЙ ХОР (на діво-чі або чоловічі голоси) — .75

На кожний концерт придається вам сильна і бадьора пісня (на мішаний хор) „Живи, Україно!“ .25

Пісні Лемківщини, Закарпаття, Полісся й інші твори М. О. Гайворонського на хор і скрипку можна дістати в книгарні „Свободи“.

“СВОБОДА”

81-83 Grand St., (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШІЙ ШІННИК КНИЖОК.

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ

ДОБРА НАГОДА ДОРОБИТИСЬ МАЙНА

НА ПРОДАЖ Гросерня, Делікатесів і Бучерня. Дуже добрий бізнес і в добрім місці, близько Пасайку, Н. Дж. 3 великі кімнати до мешкання з усіма уліпшеннями. Власник продасть дешево з причини виїзду до краю. Голосіться до: **JOHN E. MOLNER,** 104 Passaic Street, Passaic, N. J. 235.

ДО ВІНАЙМЛЕННЯ 5 КІМНАТ і купальня під ч. 185 Montgomery St., Jersey City, N. J. 11 кімнати помалюємо відповідно до бажання рентівника. Близько собору, умірований рент. Виплатиться оглянути. Голосіться: **L. A. GERACHTY,** 361 Montgomery St., Phone: Del.: 3-8099. 10-5

НАША ПАТЕНТОВАНА

МАСТЬ

лікує скалчення, попечення, потовчення, струпи на голові, лішей, „рожу“, згаче тухляку і добра теж на ослаблені ноги. По кілька разів ужити нашої мазі бль пересте в короткім часі. Ціна не велика. Майля слік 60 центів, більшій \$1.00. Замовлення присилайте на адресу: **ЮРКО САГАН,** 100 S. HEAD ST., WILMINGTON, DEL. 223.

ЮРКО САГАН, 100 S. HEAD ST., WILMINGTON, DEL.

Д-р МИХАЙЛО ЯНКОВИЧ

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР-ХІРУРГ

Урядові години: Від 1—3 пополудні і від 6—8 вечір. В невіді згідно з умовою. 718 SO. 17th ST., NEWARK, N. J. (near Springfield Avenue) Tel.: Essex 3-4468.

Dr. MORRIS SMITH

повідомляє, що переніс свою канцелярію під число

240 EAST 22nd STREET

NEW YORK CITY

(Близько 2nd Avenue).

Урядові години від: 12—2-го попол.

6—8-го вечір.

Телефон: STuyvesant 9-1679

Чоловічі і жіночі

НЕДОМАГАННЯ

ЛІКУЮ МОДЕРНИМИ МЕТОДАМИ. ВДОВОЛЮЮЧІ І ВИПІДКИ.

Поралється д-ра Зінса в лікуванні крові, шкіри і нервових недуг, катару і хронічних боляків, нервіа і загального ослаблення, шлункових і кишкових недуг, гемороїдів і інших відходних забурень, що справляють бль та негідність, люмбаго, сінити, невралгії, запалення нирки (морятіс) і хронічних ревматичних станів, іоса, гора, генип, відходних недуг, печіночних забурень і інших чоловічих і жіночих недуг, а коли маєте які небудь недомогання, що їх не розумієте, порадьтеся довірочно мені, я вам усе вясню.

Мої ціни уміровані.

Оглядання (Examination) дарім і довірочно.

Екзамінація крові, лабораторні досліді, проміні Х (екс), сироватка і виприсування щеплення.

DR. L. ZINS

Поверх 25-літня практика.

110 East 16 St. N. Y.

(між Юнїон Скер і Ірвїн Плейс)

ГОДИНИ: від 9 рано до 8 вечір.

В невіді: від 9 рано до 3 пополудні.

ГОВОРІМО ПО УКРАЇНСЬКИ.

ЕКЗЕМА

„Я мав шкідливі докучливості від дитинства і пробував різні засоби лікування; але відколи зачав уживати Мазі Марвана (Marvan Salve), можу ретельно сказати, що вона побила мене більше, ніж щонебудь інше. І я вірю, що тепер я знайшов добре лікування у Вашій Мазі“ — так пише о. А. Л. з Кравя, Н. К.

MARVAN DERMOPATHIC SALVE (Дерматична Мазь Марвана) припинює свербіння негайно, влекшує дразнення і чудово помагає гоєнню багатьох шкірних недуг, таких, як Eczema, Acne, Psoriasis, Itch after Shaving, Ringworm, Swollen Feet, Itching Hemorrhoids (piles) і т. п. Слук 60 ц. Подвійної величини 1 доляр. 235.

Для скоршого успіху вживайте в літ самі часі Turner Mt. Herb Tea. Одна коробка 50 ц. Ми вишлемо вам і разом із 60-центним слокіом Мазі лише за-1 доляр.

MARVAN LABORATORY, Dept. S.

809 Halsey Street, Brooklyn, N. Y.

На всіх імпрезах і весіллях

„Радіо Оркестр“

М. А. СЕРБІНСЬКОГО

Обслуговує і найбагатшія.

169 AVE. A, NEW YORK CITY

Телефон: ALgonquin 4-4952

УКРАЇНСЬКА

ГОЛЯРНЯ

ІВАН РУДЕНКА

Стриже волосся мужчинам і жінкам за 25 ц. Діти 20 ц.

Голить за 10 ц.

Заходіть до мене — віткою добру роботу.

39 COOPER SQUARE

Між 5 і 6-ю вул. і Третьою Евеною.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Отримав честь повідомити українське громадянство, що я відкрила

МУЗИЧНЕ СТУДІО

в якій уділюю лекції на піану. — На бажання родичів уділюю теж лекції у їх хаті. — Приймаю теж запрошення на виступи піані-соліо на „всесвітніх народних святах“ і концертах

АННА ДЯЧУН.

1731 Burlingame, Detroit, Mich.

235 Tel.: Townsend 57253

НЕЗВИЧАЙНА НАГОДА В

НЮЙОРСЬКІМ СТЕЙТІ.

ГАЗОЛІНОВА СТАЦІЯ з 16 акрами дуже доброї землі при годинним шляху. Літ на 7 кімнат, барня, курники. 3 причини старости власник продат за \$1,400. Виплати готівкою треба \$700

30-АКРОВА ФАРМА, дуже добра, близько великого міста з дуже доброю землею. Багато овецьних дерев. Літ на 10 кімнат з меблями, барня, курники, збір, машилерія, 2 корови і кури, що несуть яйця. Ціна \$1,500, виплати готівкою \$750.

90-АКРОВА МОЛОЧНА ФАРМА, близько великого міста і доброго маркету, 60 акрів орної землі, решти ліс і пасовисько з річкою. Літ на 8 кімнат у добрім стані. Велика барня й інші будинки. Машилерія, трок, збір, 8 коров, 3 коні, кури. 3 причини старости власника, ця фарма мусить бути продана. Ціна \$2,500, виплати готівкою \$1,200. 35, 38

Маємо багато інших делешностей у стейтах Нью Йорк і Нью Джерзі.

JOHN E. MOLNER,

104 Passaic Street, Passaic, N. J.

Учитель: — Степан Курильчук до таблиці!

Ученики (хором): — Степана Курильчика нема нині в школі!

Учитель: — Тихо! Хай Курильчук сам-відповість!

Д-р С. ЧЕРНОВ

(Европейський спеціаліст)

Гострі і хронічні недуги чоловіків і жінок. — Шкіра й кров.

223 Second Ave., cor. 14 St., N. Y. C.

Room 14.

Офісові години 10—8; в невіді 11—12

Жінка-доктор до обслугову.

Проміні X & флюороскоп \$20.

Д-р Е. Я. МИХАЛЕНКО

ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР

1605 W. CHICAGO AVENUE

(cor Chicago and Ashland)

CHICAGO, ILL.

Урядові години:

1—4; 7—9 P.M.

Office phone: Seeley 5004

Res. phone: Van Buren 1126

Д-р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,

ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET,

between 1st and 2nd Avenues,

NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12,

вечір від 6 до 8, а в невіді

рано від 10 до 12.

РЕВМАТИЗМ ЗДЕРЖАННЯ

УПРОДОВЖ 48 ГОДИН.

Новий лік ньюйорського лікаря при-

носить шість тисням. — Прогнає

ревматичну докучливість зо спни,

з суглобів і з мязів.

БОЛІ ПРОМІНАЮТЬ ЗВИЧАЙНО

ПЕРШОГО ДНЯ.

Отрути у вашій крові спричиню-

ють ревматичні болі, задержуватися та

напухлість і не дають вам спокійно

рухатися без докучливих болів. Шо-

би полекшити свої страждання, ви

мусите увільнити свою кров від

отрути! Ця докторова нова медицина

робить це швидко. Не має в собі

дурману — безпечна для молодих і

старих; не чинить небезпек серцю.

Познається цей лік БАКУВАСІОЛ, ви

можете спробувати його на отій

рестельній пропозиції. Вітність оте

оголошення і вашіть його поштою

враз з вашим найвищим і адресою

до: Atkins Laboratory, 44 East 63rd

Street, New York City. (Можете тек

прійти особисто). Грошей не поси-

лайте. Заплатіть поштареві \$1.85 і

кілька центів за доручення (C.O.D.),

коли він принесе вам Баруваколі.

Ужизайте його дві доби (48 годин).

Як не почувте полексти, то незжи-

тний лік зверіть, а ми вам відше-

мо ваших \$1.85. Пошто терпіти ще

один день? Години: 10 до 4.

(Svoboda)

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Без рйкниці, як далеко позв

Ньюарку. Враз потреби теле-

фонуйте до нас. Обслугову шира

і чесно. — Офіс

383 MORRIS AVENUE,

cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ

В BRONX, BROOKLYN, NEW

YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 E. 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 PROSPECT AVENUE

(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.

Tel. Melrose 5-6577.

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удиреймер

заряджує погребам по пін так

низький, як \$150. Обслугову

найкраще.

437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.

Digitized Funerals as low as \$150.

Telephone: Orchard 4-8085

З темноти коридору виринула постать Тогацала. Він прийшов, щоб самому переконатися, чи в'язні знаходяться в тюрмі. Підійшовши на кілька кроків до клітки, він закріпив мертве тіло свого сторожа. В одній секунді він кинувся взад. Це врятувало його від смерті, бо якраз у тій хвили Дарно вистріляв ще раз і куля пройшла повз його голову.